

Sygn. akt IV U 527/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2020r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Malewicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 stycznia 2020r. w S.

odwołania J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 14 maja 2019 r. Nr (...)

w sprawie J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję oraz decyzję z dnia 01 kwietnia 2014r.

o przyznaniu emerytury w ten sposób, że ustala, iż wysokość emerytury J. B. na dzień 07 marca 2014r. wynosi 1.832,95 (jeden tysiąc osiemset trzydzieści dwa i 95/100) zł brutto miesięcznie;

II. w pozostałej części oddala odwołanie.

Sygn. akt: IV U 527/19 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 14 maja 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na podstawie art.151§2 w związku z art.146§1 ustawy z 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego odmówił J. B. uchylenia decyzji z 1 kwietnia 2014r. (o przyznaniu emerytury) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art.146§1 kpa uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została wydana decyzja, nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło pięć lat. W takim przypadku, zgodnie z art.151§2 kpa, organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji. Z uwagi na to, że od dnia doręczenia zaskarżonej decyzji z 1 kwietnia 2014r. upłynęło pięć lat nie jest możliwe jej uchylenie. Dlatego organ rentowy odmówił uchylenia powyższej decyzji i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa (decyzja z 14 maja 2019r. k.19 akt emerytalnych za wnioskiem z 11 marca 2014r.).

Odwołanie od w/w decyzji złożyła ubezpieczona J. B. wskazując, że jest dla niej krzywdząca i uniemożliwia wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i ponowne ustalenie wysokości emerytury (odwołanie k.1 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując na argumentację podniesioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.2-3 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona J. B. urodziła się w dniu (...) W dniu 18 marca 2009r. ubezpieczona wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z wnioskiem o emeryturę. Decyzją z 24 marca 2009r. organ rentowy na podstawie art.46 ustawy emerytalnej przyznał ubezpieczonej emeryturę od 1 marca 2009r. ,tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku o świadczenie (wniosek o emeryturę i decyzja z 24 marca 2009r. o przyznaniu emerytury k.35-36 akt emerytalnych za wnioskiem z 18 marca 2009r.).

W dniu 11 marca 2014r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Decyzją z 1 kwietnia 2014r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej od 7 marca 2014r. ,tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego emeryturę na podstawie art.24 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość emerytury ubezpieczonej obliczona została wg zasad określonych w art.25 i 26 ustawy emerytalnej, w tym zgodnie z ówczesną regulacją art.25 ust.1b tej ustawy, na mocy której podstawę obliczenia emerytury pomniejszono o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranej przez ubezpieczoną emerytury przyznanej jej uprzednio na podstawie art.46 ustawy emerytalnej. Wysokość świadczenia na dzień 7 marca 2014r. ustalona została na kwotę 1 429,58 złotych brutto miesięcznie (decyzja z 1 kwietnia 2014r. k.15 akt emerytalnych za wnioskiem z 11 marca 2014r.).

W dniu 18 kwietnia 2019r. wpłynął do organu rentowego wniosek ubezpieczonej o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. sygnatura akt P 20/16 (wniosek ubezpieczonej z 18 kwietnia 2019r. k.17 akt emerytalnych za wnioskiem z 11 marca 2014r.).

Po rozpoznaniu powyższego wniosku, postanowieniem z 14 maja 2019r. na podstawie art.149§1 i 2 kpa organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie decyzji z 1 kwietnia 2014r. o przyznaniu emerytury, a następnie zaskarżoną decyzją z 14 maja 2019r. powołując się na upływ pięciu lat od doręczenia decyzji z 1 kwietnia 2014r. na podstawie art.151§2 w związku z art.146§1 kpa odmówił ubezpieczonej uchylenia decyzji z 1 kwietnia 2014r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa (postanowienie i decyzja z 14 maja 2019r. k.19 akt emerytalnych za wnioskiem z 11 marca 2014r.).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie J. B. od decyzji z 14 maja 2019r. odmawiającej uchylenia decyzji z 1 kwietnia 2014r. o przyznaniu emerytury okazało się uzasadnione i skutkowało zmianą decyzji z 14 maja 2019r. i poprzedzającej ją decyzji z 1 kwietnia 2014r. o przyznaniu emerytury w części dotyczącej wysokości emerytury poprzez ustalenie, że wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień nabycia prawa do świadczenia ,tj. na dzień 7 marca 2014r. wynosi 1 832,95 złotych brutto miesięcznie.

Przypomnieć należy, że w chwili nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym (w dniu 7 marca 2014r.) obowiązywał przepis art.25 ust.1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nakazujący pomniejszenie - w przypadku osób, które uprzednio pobierały emeryturę przyznaną na podstawie art.46 tejże ustawy - podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Organ rentowy zastosował wówczas powyższy przepis, co skutkowało ustaleniem wysokości emerytury ubezpieczonej w niższej kwocie. W dniu 6 marca 2019r. zapadł wyrok Trybunał Konstytucyjnego, w którym Trybunał stwierdził, że art.25 ust.1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i

rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r. w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...)r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art.46 tej ustawy, jest niezgodny z art.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W oparciu o powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. opublikowany w Dzienniku Ustaw Nr 539 z 21 marca 2019r., ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości jej emerytury w powszechnym wieku emerytalnym z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu art.25 ust.1b ustawy emerytalnej (wniosek o wznowienie postępowania z 18 kwietnia 2019r. k.17 akt emerytalnych za wnioskiem z 11 marca 2014r.). Jak wynika z przedstawionych wyżej ustaleń, organ rentowy po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej, postanowieniem z 14 maja 2019r. wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z 1 kwietnia 2014r. o przyznaniu emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, ale decyzją z 14 maja 2019r. odmówił jej uchylenia poprzestając na ustaleniu, że decyzja z 1 kwietnia 2014r. została wydana z naruszeniem prawa.

W ocenie Sądu decyzja organu rentowego z 14 maja 2019r. jest nieprawidłowa. Organ rentowy odmawiając uchylenia decyzji z 1 kwietnia 2014r. w części dotyczącej ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonej – gdyż to jest istotą sporu w sprawie - powołał się na regulację art.146§1 kpa, zgodnie z którą uchylenie decyzji z przyczyny określonej w art.145a kpa nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło pięć lat. Zauważyć jednak należy, że organ rentowy nie wskazał w jaki sposób ustalił, że od doręczenia ubezpieczonej decyzji z 1 kwietnia 2014r. upłynęło pięć lat. Analiza akt emerytalnych ubezpieczonej pokazuje, że decyzja z 1 kwietnia 2014r. w tej samej dacie została przekazana do wysłania do ubezpieczonej (vide: adnotacja na decyzji z 1 kwietnia 2014r. k.15 akt emerytalnych). Brak jest natomiast zwrotnego potwierdzenia odbioru przedmiotowej decyzji, które pozwoliłby ustalić datę doręczenia jej adresatce, co powoduje, że nieudowodnione jest twierdzenie organu rentowego, iż od doręczenia ubezpieczonej decyzji z 1 kwietnia 2014r. upłynęło pięć lat. W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z art.71a ust.1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019r., poz.300) Zakład Ubezpieczeń Społecznych może przysyłać pisma i decyzje listem zwykłym, ale w myśl ust.2 tego przepisu w razie sporu ciężar doręczenia pisma lub decyzji (i co za tym idzie również daty doręczenia) spoczywa na Zakładzie. Dodatkowo wskazać należy, że granica pięciu lat - przewidziana w art.146§1 kpa - od doręczenia decyzji, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania oparta na orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego, po przekroczeniu której to granicy czasowej nie jest możliwe uchylenie (zmiana) niekorzystnego rozstrzygnięcia, jest dwa razy krótsza od przewidzianej w art.408 kpc, który przewiduje, że nie można żądać wznowienia postępowania (poza określonym w tym przepisie przypadkiem), jeżeli od dnia uprawomocnienia się wyroku upłynęło dziesięć lat. Tak różne regulacje w zakresie granicy czasowej, do której możliwa jest zmiana niekorzystnego rozstrzygnięcia opartego na niekonstytucyjnym przepisie, w sposób niekorzystny kształtuje sytuację ubezpieczonych (kobiet urodzonych w (...)r.), które po ustaleniu prawa do emerytury na podstawie art.24 ustawy emerytalnej, nie kwestionowały na drodze sądowej ustalonej wysokości emerytury, w porównaniu do tych ubezpieczonych – kobiet urodzonych w (...)r., które odwoływały się w przeszłości od decyzji o przyznaniu emerytury w części dotyczącej wysokości świadczenia i w stosunku do których zapadły wyroki sądowe oddalające ich odwołania (z uwagi na ówczesny stan prawny).

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że od chwili wpływu do sądu ubezpieczeń społecznych odwołania osoby ubezpieczonej od decyzji organu rentowego, sprawa ma charakter sprawy cywilnej. Sąd ubezpieczeń społecznych zobowiązany jest do stosowania przepisów prawa materialnego z zakresu ubezpieczeń społecznych. Dlatego wniosek ubezpieczonej o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym winien być oceniony na podstawie art.114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. I tak, zgodnie z art.114 ust.1 pkt 1 powyższej ustawy w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. W ocenie Sądu, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. stwierdzający niezgodność z Konstytucją RP uregulowania ustawy emerytalnej, na podstawie którego ustalono wysokość emerytury ubezpieczonej, może być uznany za nową okoliczność ujawnioną po wydaniu decyzji o przyznaniu emerytury z 1 kwietnia

2014r., ale istniejącą przed wydaniem tej decyzji, gdyż niesporne jest, że zakwestionowany przez Trybunał przepis ustawy emerytalnej był niezgodny z Konstytucją od chwili jego uchwalenia. Z kolei w ust.1 pkt 6 powyższego przepisu przewidziano, że uchylenie lub zmiana decyzji i ponowne ustalenie wysokości świadczenia następuje, jeżeli nieprawidłowe obliczenie wysokości świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. W ocenie Sądu błędne ustalenie wysokości świadczenia daje prawo stronie do ponownego ustalenia jego wysokości niezależnie od przyczyny takiego nieprawidłowego (błédnego) obliczenia. Dodać należy, że przepis art.114 ust.1e ustawy emerytalnej wprowadza terminy liczone od daty wydania decyzji, po upływie których nie jest możliwe uchylenie lub zmiana tej decyzji. Jednakże w myśl kolejnego ustępu – ust.1f pkt 1 art.114 ustawy emerytalnej, przepisu art.114 ust.1e tej ustawy nie stosuje się jeżeli w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust.1 osoba zainteresowana nabędzie świadczenie w wyższej wysokości. Tak jest w niniejszej sprawie, gdyż jak wynika z wyliczeń organu rentowego (vide: projekt decyzji k.9 akt sprawy) ustalona na nowo wysokość emerytury ubezpieczonej w powszechnym wieku emerytalnym wynosi 1 832,95 złotych, a zatem jest wyższa od ustalonej pierwotnie w decyzji z 1 kwietnia 2014r. W tym miejscu wskazać należy, że przedstawiony przez organ rentowy projekt zawierający wyliczenie wysokości emerytury w stanie prawnym ukształtowanym przez wyrok Trybunału Konstytucyjnego jest prawidłowy. Podstawa wymiaru emerytury ustalona została bowiem jako suma kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej z uwzględnieniem waloryzacji (89782,40 złotych) i kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego (372671,86 złotych), co daje kwotę 462454,26 złotych i tak ustalona podstawa wymiaru emerytury podzielona została przez średnie dalsze trwanie życia ,tj. 252,30 miesięcy, a wynik tej operacji dał kwotę emerytury w wysokości 1 832,95 złotych ((...),26 : 252,30 = 1 832,95). Dodać należy, że w/w projekcie decyzji na k.9 akt sprawy znalazło się niezrozumiałe stwierdzenie, że podstawa obliczenia emerytury ulega powiększeniu o kwoty zwrotu nienależnie pobranych emerytur ,tj. o 101770,17 złotych. Nie ulega wątpliwości, że kwoty pobrane przez ubezpieczoną tytułem emerytury wcześniejszej nie są pobrane przez ubezpieczoną nienależnie i sformułowanie to nie znajduje racji bytu. Okoliczność ta nie wpłynęła jednak na wyliczenie wysokości emerytury ubezpieczonej, gdyż w dalszej części projektu decyzji organ rentowy prawidłowo ustalił wysokość emerytury ubezpieczonej w powszechnym wieku emerytalnym przyjmując za podstawę wymiaru świadczenia w/w składniki ,tj. kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej z uwzględnieniem waloryzacji i kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego nie pomniejszając ani powiększając teży podstawy o sumy pobrane przez ubezpieczoną tytułem emerytury wcześniejszej.

Mając na uwadze powyższe okoliczności na podstawie art.477¹⁴§2 kpc Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z 14 maja 2019r. i poprzedzając ją decyzję z 1 kwietnia 2014r. i ustalił wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień 7 marca 2014r. z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu – pkt I wyroku. Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonej w pozostałym zakresie, gdyż nieuzasadnione okazało się twierdzenie ubezpieczonej, że wysokość jej emerytury na datę nabycia prawa do świadczenia winna wynosić 2 236,32 złotych (vide: wyjaśnienia ubezpieczonej k.16 akt sprawy i pkt II wyroku).

Kończąc wskazać jeszcze należy, że rozstrzygnięcie Sądu dotyczy zmiany decyzji o przyznaniu ubezpieczonej emerytury w powszechnym wieku emerytalnym poprzez ustalenie wysokości świadczenia - z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu - na datę przyznania tego świadczenia. Rozstrzygnięcie takie jest zdeterminowane zakresem wniosku ubezpieczonej z 18 kwietnia 2019r. o wznowienie postępowania poprzez ustalenie na nowo wysokości świadczenia emerytalnego i zakresem zaskarżonej decyzji. Kwestia daty początkowej wypłaty emerytury nie była przedmiotem powyższego wniosku ubezpieczonej ani decyzji organu rentowego.